

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת בא ה'תשפ"א

בזכות שלש מצוות נגאלו ממצרים

ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם (שמות יב ז). אפשר לרמז הטעם למה צוה הקדוש ברוך הוא שיתנו הדם בשלשה מקומות, שתי המזוזות והמשקוף, והיה די במקום אחד. ואפשר, דהנה איתא בזהר הקדוש (ח"ב ג) דשלש מצוות ששמרו ישראל הם שעמדו להם לקצר הקץ ולהפריע מהמצריים, והם: שמירת נדה, ושלא בא שום אחד על שום אשה באסור בין יהודית בין מצרית, ושלא עשו לעברים להמיתם. והנה, שלש מצוות אלה עקרום דם, שהנה הנדה היא דם, והבא על שום אשה באסור סתמא לגבי דידה נדה היא, הרי דם גם כן, והשוּפך דם הרי דם, הרי שלשה מיני דם שמרו ישראל שלא עברו על שום אחד מהם. והקדוש ברוך הוא ישתבח שמו אל אמונה ואין עול, צדיק בדינו, משיב לאיש כפצלו, וכנגד שלשה מיני דמים אלה ששמרו ישראל צוה להם לתן הדם בשלשה מקומות, להראות למחבלים ולהודיעם שבדין הוא מציל את ישראל, על ששמרו שלשה מיני דמים:

נאמר שלש פעמים 'דם' כנגד שלש מצוות אלו

והנה גם כן לא תמצא בצווי הקדוש ברוך הוא למשה, לא הזכיר לו הדם רק שלש פעמים. וכן נמי כשבא ואמר לישראל, לא הזכיר להם הדם רק שלש פעמים, להורות דבזכות שמירת שלשה מיני דמים זכו ונצולו ונעשו להם כל אותם הנסים. והכל נרמז בפסוקים עצמם, הפסוק הראשון כתוב בו 'ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם', כאן רמז על ששמרו עצמם ולא בא שום אחד על אשת חברו ולא על שום גויה, וזהו שאמר 'על הבתים אשר יאכלו אתו בהם', והיה על הבתים ודהינו, הם לא נתנו עיניהם כי אם בנשותיהם, וזהו 'על הבתים אשר יאכלו אתו בהם', דהינו נשיהם דוקא, ודבר הכתוב בלשון נקיה, כמו 'כי אם הלחם אשר הוא אוכל' (בראשית לט ו). השני כתוב בו (שמות יב יג) 'והיה הדם לכם לאת' כנגד דם נדה, לפי שנגדה היא אות בין ימי טמאה לימי טהרה, וכשם ששמרו אות נדה, כך הדם יהיה להם לאות וינצלו. השלישי (שם) 'וראיתי את הדם ופסחתי עלכם', זה כנגד שלא גרמו לשפך דם עברים, לפיכך אמר להם, כשם שחמלתם על העברים ולא גרמתם להם להרג, כך אני וראיתי את הדם ופסחתי עלכם ולא יהיה בכם נגף למשחית' (שם). נמצא, שמירת שלשה מיני דמים אלה הם העקר לגאלת ישראל, ולפיכך נרשם הדם שלש פעמים:

(פיתוחי חותם פרשת בא)

נגאלו לפני הזמן כיון שנשמרו בקדושה ובגלל קושי השיעבוד

והנה, בגזרת בין הבתרים גזר הקדוש

ברוך הוא בשעבוד ארבע מאות שנה, אבל המצריים הכבידו עליהם העל יותר מדי (שמו"ר ל טו), היו משעבדים אותם ביום ובלילה בעבודה רבה (שם יח ט). זאת ועוד, בני ישראל עמדו באמונתם ושמרו ברית קדש כראוי (ויק"ר לב ה), ולפיכך נהפך להם השם מדין לרחמים. וזהו שאמר הכתוב (להלן ד לא) 'ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עגנם, הכונה, לפי שכשבא משה לבני ישראל ואמר להם הטעם, אף על פי שגזר הקדוש ברוך הוא ארבע מאות שנה, עכשו נתבטלה הגזרה, ולא מקרי חס ושלום חוזר בדבורו, ולעולם חותמו אמת, לפי ששמו 'אהיה אשר אהיה' וגזרתו אינה כי אם לפי דרכי בני אדם והכל אמת, אז הבינו שבאמת הגיע הקץ וראוי הקדוש ברוך הוא לקרבו משני טעמים, חדא, שעמדו באמונתם ושמרו ברית קדש, ועוד, לפי השעבוד שהכבידו עליהם המצריים, משתי סבות אלה ראוי לקרב הקץ:

ישראל הבינו ענין זה

וזהו שאמר 'ויאמן העם' כי הגיע הקץ, וכל זה ממה שהבינו כי ראוי לקרב להם הקץ. וזהו 'וישמעו' לשון הבנה, וההבנה היא, שהבינו 'כי פקד ה' את בני ישראל', מצד שגשגו 'בני ישראל' שומרי הברית, 'וכי ראה את עגנם', שהכבידו עליהם יותר מדי, מזה הטעם הבינו **אהיה אשר אהיה** שאמר להם שהוא אמת, והוא עקר האמת:

(פיתוחי חותם פרשת שמות)

אורך הגלות האחרונה

והנה בעונות כל ימי ארך הגלות בכל חצות לילה שהשכינה צועקת ומתרעמת על צערה בגלות, כל העולמות מזדעזעים ובוכים וצועקים עמה, והאבות והאמהות והשבטים ומשה רבנו עליו השלום וכל דורו וכל בני ישראל שבאותו עולם, כלם מתחננים ובוכים לפני הקדוש ברוך הוא באותה שעה על צערה של שכינה עד מתי הולכת ומצטערת. וזה הדבר בא להודיע משה רבנו עליו השלום לנשמות העתידות להיות באותו הדור האחרון הרואים בארך הגלות יותר מדאי ואינם שמים לתת על לב מדוע ארך הגלות הזה, והם באמת מאמינים שיבוא מלך המשיח ומקוים תשובתו בכל יום, אבל אינם מתעוררים לעשות תשובה שלמה שעל ידה יבוא, רק אומרים בפיהם 'כי לישועתך קוינו כל היום', והעקר חסר מהם שהיא התשובה:

אין נכון לצפות לגאולה בלא תשובה

ואפשר כי לזה נתפון הנביא עליו השלום שאמר (הושע יא ז) 'ועמי תלואים למשובתי ואל על יקראהו יחד לא ירומם, דלכאורה 'אל על יקראהו' אין לה הבנה. אמנם לפי האמור יבוא על נכון, שאומר 'ועמי תלואים', הינו עיניהם תלויים ומקוים מתי אגאלם מן הגלות ואשיבם לארצם כבראשונה, ואומרים בפיהם 'כי לישועתך קוינו כל היום', אבל אין בפיהם נכונה,

(סנהדרין צג): ועוד, יראה הקדוש ברוך הוא בצער השכינה, שהיא בצער גדול יותר מדי. זאת ועוד, אם יש צדיקים בדור שמוסרים עצמם על צער השכינה, ואינם מחזיקים טובה לעצמם, המשימים עצמם כשירים. זאת ועוד, אם נתעוררו ישראל ועשו תשובה (יומא פו. סנהדרין צז):

ישראל יגאלו אף שנראה להפך

וזהו כונת הפסוקים: **אחרי נמכר גאלה תהיה לו**, מדבר על קהל ישראל ואומר, אף על פי שאתה רואה עם ישראל נמכר בגלות ונתארך הרבה זמן הגאולה, אל תתיאש מן הרחמים כי סוף סוף גאלה תהיה לו. והנה נמכר במלוי גימטריא עמי קהל ישראל, לרמוז דעל גלות ישראל מדבר:

הקב"ה יגאלם למען שמו

ומנחם אותם ומדבר על לבם שכמה דברים יש שהם סבה לגאולה. הראשונה, **אחד מאחיו יגאלנו**, אחד הוא הקדוש ברוך הוא שהוא **אחד** ומיוחד **מאחיו**, לפי שהקדוש ברוך הוא קרא לישראל אחים, שנאמר (תהלים קכב ח) 'למען אחי ורעי, וכיון שהקדוש ברוך הוא וישראל נקראים אחים, המיוחד שבאחים הוא הקדוש ברוך הוא. לפיכך אמר **אחד מאחיו** הוא הקדוש ברוך הוא המיוחד שבאחים **יגאלנו**, ודהיננו, שיראה הקדוש ברוך הוא למען שמו, שאין השם שלם בעוד ישראל בגלות, ויקרב הגאולה:

הטעמים הנוספים לגאולה

זאת ועוד, **או דדו** אותיות 'דוד', דהינו שיראה הקדוש ברוך הוא בצער דוד המלך עליו השלום, שהוא רגל רביעית לכסא וחסר היום בגלות, יראה הקדוש ברוך הוא בצער ויקרב הגאולה. **או בן דדו**, הוא 'בן דוד' שהוא משיח, יראה הקדוש ברוך הוא בצערו כמו שכתבנו, ויקרב הגאולה. **או משאר בשרו**, שאר ראשי תבות שכינת אל רם, דהינו שיראה הקדוש ברוך הוא לצער השכינה. אי נמי, רומז על הצדיקים שמצטערים הרבה על צער השכינה ומשימים עצמם כשירים, ועל זה מסים **משפחתו**, כלומר, אותם הצדיקים שמשימים עצמם כשירים והם ממשפחת עם ישראל, גם הם סבה לקרב הגאולה. **או גדולה מכלם השיגה דו ונגאל**, דהינו נתעורר העם הזה בתשובה, שזו היא השגת יד, ונגאל:

ה' ברחמי הרבים יעשה למען שמו, ויקרב ביאת משיחנו בקרוב, בעגלא ובזמן קריב, אמן כן יהי רצון: (פיתוחי חותם פרשת בהר)

כי הגאולה תלויה בתשובה, כמו שנאמר (ירמיה ג כב) 'שובו בנים שובבים ארפה משובתיכם, כי אינם נגאלים בלי תשובה (סנהדרין צז): וזהו שאומר ועמי תלואים למשובת', כמו שאומרים שמקוים שאשיבם למקומם, אבל משליכים הדבר עלי, שאומרים שתשובה זו תלויה ביד השם, שהוא ירחם עלינו ויפדנו מתוך הגלות, וזהו יואל על יקראהו, יואל על תרי מלי גינהו, דהינו פעם אומרים 'אל ה' תלויות עינינו שיגאלנו מן הגלות הזה, וזהו מלת 'ואל, ופעם אומרים על ה' מטל העל של הגלות הזה, כמו (תהלים נה כג) 'השליך על ה' יתקב, ואין האמת כן, שהעקר הוא שיעשו תשובה. והדבר הזה שהוא התשובה שבה תלויה הגאולה אינם מתעצבים ומסכימים יחד לעשותה, וזהו יחד לא ירומם, דהינו אינם מסכימים יחד לעשות התרוממות שבה יגאלו, והיא התשובה כאמור, וזהו יחד לא ירומם לעשות תשובה:

(מחשוף הלבן פרשת נצבים)

לא יתיאש מהגאולה

אחרי נמכר גאלה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו או דדו או בן דדו יגאלנו וגו' (ויקרא כה מח-מט). אפשר לרמוז, דאלה הפסוקים רומזים על ארך הגלות, שלא יקוצו בני ישראל בארך הגלות ולא יתיאשו מן הגאולה חס ושלום (סנהדרין צז): כי הקדוש ברוך הוא אמת ודבריו אמת, ולא יפר את בריתו שהבטיחם לפדותם. ומכמה אנפי יש בטחון לגאלתנו: **חדא**, דיעשה הקדוש ברוך הוא למען שמו הגדול המחלל בגוים, כמו שכתוב (יהושע ז ט) 'זמה תעשה לשמך הגדול, משום דאין השם שלם עד שיבוא משיח צדקנו, וכמו שכתוב (ישעיה מח יא) 'למעני למעני אעשה, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קטו א) 'לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד. ועוד, אמרו חכמים (מדרש תנחומא כי תצא יא), אין הכסא שלם עד שיבוא משיח צדקנו, שנאמר (שמות יז טז) 'כי יד על כס יה. והכסא יש לו ארבע רגלים, שלש הם אבות העולם, והרביעית היא דוד המלך עליו השלום, והחסר הוא של דוד המלך עליו השלום. ואפשר, דלזה נרמז בנביא (מלכים ב יט לד) 'וגנתי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי. ועל זה גם כן נאמר (עמוס ט יא) 'אקים את סכת דויד הנפלת. והאל יראה ברחמי צער דוד המלך עליו השלום, ויקרב קץ גאלתנו. זאת ועוד, יראה הקדוש ברוך הוא בצרת מלך המשיח, דמצטער ב'סורין בשביל עונות בני ישראל באותו עולם

חידה שבועית: מה אומר רבינו שהיא עיקר הדבר שבזכותה נגאל מהגלות?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת בראשית:

ה' ראובן איזנבאך מאשרוד.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוד' האביר יעקב' ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

